

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:887

av **Thomas Strand m.fl. (S)**

Stoppa vinstjakten i välfärden

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa vinstjakten i välfärden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En generell välfärd som fördelas efter behov och på lika villkor är ett av grundfundamenten i den svenska modellen. Denna modell har länge bidragit till en jämn och hög kvalitet i välfärden, men har under 2000-talet varit utsatt för ett hårt tryck, bland annat på grund av uteblivna satsningar. Samtidigt har välfärden avreglerats kraftigt, och det har möjliggjorts för vinstdrivna företag att på ett unikt sätt bedriva verksamhet med full kostnadstäckning. Detta har resulterat i att den privat drivna välfärden expanderat kraftigt i omfattning sedan 2000-talet.

Den största del av den ökningen står större vinstdrivande företag, ofta ägda av riskkapitalbolag, för. (Laura Hartman, Konkurrensens konsekvenser, 2011) Detta bidrar till flera problem, varav ett är läckage av skattemedel till bolagsägare. Oftast brukar dessa vinster motiveras med att verksamheten har effektiviserats till den grad att det är möjligt att tjäna pengar på driften. Hur stort läckaget av skattemedel är går inte svara på utan tillgång till bolagens räkenskaper, men en rimlig uppskattning är att detta handlar om ett antal miljarder kronor.

Ett annat problem är att olika intressen står i kontrast mot varandra. Vinstdrivande företag drivs primärt inte av att utveckla vår gemensamma välfärd utan av att tjäna pengar. Detta medför att uppdragen måste regleras hårdare för att vinstmaximering inte ska ske på kostnad av kvalitén, något som bland annat skett inom skolans värld. Samtidigt visar jämförelse mellan kommunala skolor och friskolor att de sistnämnda är överrepresenterade bland de 100 grundskolor i Sverige som har lägst lärartäthet. Samma förhållande gäller även gymnasieskolorna. Undersökningen visar också att andelen obehöriga lärare är högre på friskolor än kommunala dito. (Sten Svensson, Mats Wingborg, Färre lärare ger vinsten!, 2015)

Inom den privata välfärdssektorn har det också förekommit att utövare erbjuder möjligheten att köpa sig extra bra service genom en tilläggsavgift. En sådan utveckling är positiv för den vinstjagande företagaren men i grunden förödande för den svenska välfärdsmodellen, då detta riskerar att samhället blir än mer ojämlikt. Den som har råd köper sig god äldreomsorg. Den som inte har råd får nöja sig med den allt skralare servicen från den offentliga välfärden. På sikt bidrar detta till att förtroendet för den gemensamma välfärden urholkas.

För att bryta den här nedmonteringen av den generella välfärdsmodellen och stoppa läckaget av skattemedel måste vinstjakten i välfärden upphöra. Huvudprincipen för svensk välfärd bör vara att den i utgångsläget drivs i gemensam regi med vissa alternativa driftsformer enligt non-profit-principer. Detta skulle innebära att vinstmotivet försvinner från välfärden samtidigt som valfriheten mellan utförare återstår. Enligt en rapport från Vårdföretagarna räknar 71 procent av företagen med att driva vidare sin verksamhet efter beslut om vinstförbud eller vinstbegränsning. Samtidigt skulle det skatteläckage som i dag finns inom välfärden upphöra och dessa pengar skulle i stället återföras till skola, vård och omsorg. Förslaget är också mer kostnadseffektivt än exempelvis den byråkrati införandet av hårdare kontroller av den privata verksamheten hade krävt.

Thomas Strand (S)

Helene Petersson i Stockaryd (S)

Johanna Haraldsson (S)

Peter Persson (S)